

Kas ir pneimonija?

Pneimonija ir plaušu iekaisums, infekcija.

Vissīkāko bronhu galu paplašinājumi (kurus sauc par alveolām) piepildās ar šķidrumu, tāpēc notiek traucējumi gāzu apmaiņā (skābekļa piegādē).

Pneimonija var izraisīt drudzi, klepu un apgrūtinātu elpošanu.

Kādas ir pneimonijas pazīmes un simptomi?

Simptomi var būt atkarīgi no vecuma, bet tie var būt sekojoši:

- ļoti strauja elpošana (atsevišķos gadījumos tā ir vienīgā pazīme);
- gārdzoša elpošana vai sēkšana krūtīs;
- apgrūtināta elpošana- elpošanas laikā ieplešās deguna nāsis, cilājas vēders, ievēlka starpribu muskuļi;
- drudzis;
- kelpus;
- aizlikts deguns;
- sārti vaigi;
- vemšana;
- sāpes krūtīs;
- vēdera sāpes (tāpēc, ka bērns klepo un ir grūti elpot);
- saguris;
- samazināta apetīte (vecākiem bērniem) vai atsakās ēst (zīdāinis), kas var novest pie šķidruma zuduma (dehidratācijas);
- smagākos gadījumos, pelēkas vai zilgas lūpas vai nagi.

Ja pneimonija lokalizējas apakšējos plaušu laukos, personai var būt drudzis un vēdera sāpes, vemšana, bet nav elpošanas problēmas.

Kas izraisa pneimoniju?

- ▶ Pneimoniju var ierosināt **dažādi mikroorganismi** (vīrusi, baktērijas, sēnes un parazīti). **Viesbiežāk tie ir vīrusi.** Tie var būt adenovīrusi, rinovīrusi, gripas vīrusi, respiratori sincitiālais vīruss un paragripas vīruss (kurš var izraisīt arī laringītu).
- ▶ Visbiežāk, pneimonija sākas pēc augšējo elpceļu infekcijas (iesnas vai kakla iekaisums), 2-3 dienas pēc saaukstēšanās simptomu sākuma. Tad tas iet dziļāk uz plaušām, kur veidojas iekaisums.
- ▶ Bērniem, kuriem pneimoniju izsauc baktērijas ļoti strauji parādās slimības pazīmes,
  - augsta temperatūra;
  - drudzis;
  - ļoti strauja elpošana.
- ▶ Bērniem, kuriem pneimoniju izsauc vīrusi, slimība var attīstīties pakāpenski, var būt veiglākas izpausmes, biežāk pavada sēkšana krūtīs.
- ▶ Daži simptomi un pazīmes ir specifiski atsevišķiem mikroorganismiem, piemēram mikoplazmas ierosinātas pneimonijas (sauktas par "iestaigātu pneimoniju"), kas var būt vecākiem bērniem un pusaudžiem, var noritēt papildus ar šādiem simptomiem:
  - ar kakla sāpēm;
  - galvas sāpēm;
  - izsitumiem.
- ▶ Zīdaiņiem, pneimoniju, kuru ierosinājusi hlamīdiju infekcija var noritēt ar konjunktivītu (acu iekasums) ar vieglām izpausmēm un bez temperatūras.
- ▶ Tad, kad pneimoniju ierosina garais klepus (pertussis), tad bērnam var būt sauss, lēkmjveidīgs klepus, kura laikā bērns kļūst sarkans, mēģina kampt pēc gaisa. Garā klepus vakcīna var pasargāt bērnus no šī infekcijas..
- ▶ Laiks no brīža, kad notiek mikroorganisma saskare un parādās pirmās slimības pazīmes var būt atšķirīgi (piemēram, RSV infekcijas gadījumā 4-6 dienas, gripas gadījumā 18-72 h).

Kā pneimonija tiek pierādīta?

Ārsts diagnozi nosaka pēc sūdzībām un klīniskām pazīmēm.

Izvērtējot:

- bērna izskatu;
- elpošanu;
- vitālos rādītājus;
- veicot auskultāciju;
- retos gadījumos var tik nozīmētas analīzes vai ieteikts veikt rentģenu plaušām. Visbiežāk šie izmeklējumi nav nepieciešami, lai pierādītu diagnozi.

Kā pneimonijas tiek ārstēta?

Visbiežāk, ja iemesls ir vīrusi, tad ārstēšana nav ar antibiotikām, ja ierosinātājs ir baktērijas, tad tiek rekomendētas antibiotikas, kuras var uzņemt iekšķīgi un lietot mājas apstākļos.

Antibiotikas veidu, izvēlas pēc iespējamā ierosinātāja.

Pretvīrusa līdzekli gripas gadījumā var ieteikt lietot, ja slimības pazīmes tiek agrīni atklātas.

Bērniem pneimoniju nereti jāārstē stacionārā, ja pieturas augsta temperatūra, pastāv elpošanas grūtības.

Vai ir sekojošas pazīmes:

- nepieciešama skābekļa terapija;
- plaušu iekaisums, kurš iespējams komplikējas ar infekcijas izplatīšanos asinīs;
- ir citas hroniskas slimības, imūnās sistēmas traucējumi;
- pavada vemšana, nevar uzņemt zāles iekšķīgi;
- nav uzlabošanās;
- aizdomas par garo klepu.

Slimnīcā ārstēšana var būt ieskaitot antibiotikas vēnā (zāles tiek ievadītas caur adatiņu vēnā) un elpošanas atbalstu. Smagos gadījumos ārstēšana var notikt intensīvās terapijas nodaļā.

Kā es varu palīdzēt savam bērnam?

Ikvienam ir jāsaņem **miers** un pietiekami **daudz šķidruma**, kamēr organisms cīnās ar infekciju. Ja bērnam ir bakteriāla infekcija, tad jādod ārsta nozīmētās antibiotikas pēc norādītām devām, režīma un ilguma. Tas palīdzēs bērnam ātrāk atveseļoties un pasargās pārējos ģimenes locekļus no tālākas infekcijas izplatības.

Ja ir sēkšana krūtīs, ārsts var ieteikt lietot inhalācijas.

Vienmēr **saskaņojiet medikamentu lietošanu ar savu ārstu**, klepus nomācējus nav ieteicams lietot, jo tie var apgrūtināt elpceļu attīrīšanos no krēpām.

Aptiekā nopērkamos pret klepus līdzekļus jālieto piesardzīgi.

Mēriet bērnam temperatūru no rīta un vakarā, **izsauciet ārstu, ja**

- $T > 38.9^{\circ}\text{C}$ zīdainim virs 6 mēnešiem un vecākiem bērniem;
- $T > 38^{\circ}\text{C}$ zīdainim līdz 6 mēnešu vecumam.

Pārbaudiet bērna lūpas un pirkstu galus vai tie ir rozā krāsā, izsauciet ārstu, ja kļūst pelēkas vai zilgas, kas var liecināt par to, ka organismam trūkst skābeklis.

Cik ilgi notiek atveseļošanās pneimonijas gadījumā?

Lietojot terapiju, visbiežāk bakteriāla infekcija tiek izārstēta 1 līdz 2 nedēļu laikā. Mikoplazmas vai vīrusu izraisīta pneimonija var ilgt 4-6 nedēļas, līdz pilnībā atveseļojas.

Vai pneimonija ir lipīga?

Pneimonija pati par sevi neizplata infekciju, bet gan vīrusi un baktērijas, kas atrodas augšējos elpceļos. Tāpēc slimība izplatās ar klepošanu un šķaudīšanu.

Var saslimt, lietojot kopīgus traukus, pieskaroties izlietotiem kabatas lakatiņiem, salvetēm un priekšmetiem, kurus lietojusi inficētā persona. Tāpēc vajadzētu bērņus turēt pa gabalu no cilvēkiem, kuriem ir elpceļu infekcijas pazīmes (iesnas, šķauda, klepo, sāp kakls u.c.)

Vai var pasargāt no pneimonijas?

Pret atsevišķiem pneimonijas ierosinātājiem ir vakcīnas. Bērņi tiek pēc kalendāra vakcinēti pret H. influenzae, pneumokoku un garo klepu.

Gripas vakcīna tiek rekomendēta visiem veseliem bērņiem no 6 mēnešiem līdz 19 gadiem, noteikti bērņiem ar hroniskām slimībām (sirds kaites, astma vai citas elpceļu slimības), jo ir pakļauti lielākam riskam attīstīties nopietnām komplikācijām.

Ārsts var nozīmēt profilaktiski antibiotikas, ja bijis kontakts ar garo klepu. Pacienti, kuriem ir HIV, var ieteikt lietot antibiotikas, lai pasargātu no Pneumocystis jirovecii.

Ja mājās kādam ir elpceļu simptomi, tad nelietojiet vienus traukus, glāzes, bieži mazgājiet rokas, īpaši, ja pieskarieties kādiem priekšmetiem, kurus lietojusi slimā persona.

Kad man būtu jāzvana dakterim?

Zvaniet ārstam nekavējoši, ja bērņam ir kaut viena pneimonijas pazīme, īpaši gadījumos, ja:

- parādās apgrūtināta elpošana vai elpošana ir strauja;
- vēro pelēcīgas vai zilganas nokrāsas lūpas, pirkstu galus;
- $T > 38.9^{\circ}\text{C}$ zīdainim virs 6 mēnešiem un vecākiem bērņiem;
- $T > 38^{\circ}\text{C}$ zīdainim līdz 6 mēnešu vecumam.

